

## Nr 107

Av herr Andersson i Luleå m. fl., om ett enhetligt huvudmannaskap för bl. a. de skyddade verkstäderna.

Antalet personer som söker arbetsvård har ökat avsevärt under det senaste årtiondet, vilket framgår av att under 1955 sökte 22 950 personer arbetsvård. Av dessa utgjorde 5 276 kvinnliga sökande. År 1965 hade antalet sökande ökat till 67 918 personer varav 16 304 var kvinnor.

År 1955 kunde 562 personer erhålla skyddad sysselsättning, och 1965 hade antalet ökat till 5 141 personer. Under 1960-talet synes det klientel som söker arbetsvård ha blivit alltmer svårplacerat och arbetskrävande, då det mer och mer utgöres av gravt handikappade. Psykiska komponenter, alkoholproblem och sociala svårigheter ser ut att öka. Detta trots att den uppsökande verksamheten ännu inte kunnat utbyggas tillräckligt. Grupperna alkoholskadade och missanpassade visar numera upp de största ökningarna av arbetsvårdssökande liksom gruppen rörelsehindrade, vilken under år 1965 ökade bl. a. genom stigande antal trafikolyckor. Vissa näringsgrenar, exempelvis skogsbruket, har lämnat ifrån sig ett rätt omfattande destillat av människor med skadade ryggar. Liknande förhållanden har konstaterats vara rådande inom byggnadsfacken. På Landsorganisationens senaste kongress rönt yrkessjukdomar och skador stor uppmärksamhet. Förutom det registrerade antalet arbetsvårdssökande måste man dessutom räkna med ett rätt omfattande antal personer som är i behov av snara åtgärder från de arbetsvårdande organens sida. Det f. n. registrerade antalet är emellertid alldeles tillräckligt för att kunna konstatera behovet av ökade arbetsvårdande insatser, bl. a. i form av skyddad verksamhet. Detta har framstått klarare för varje år som gått. För att kunna komma i paritet med det växande behovet erfordras extraordinära insatser för anordnandet och driften av skyddade verkstäder och annan skyddad verksamhet. En väg att snabbare nå detta mål förefaller vara ett mer enhetligt huvudmannaskap för verksamheten.

För närvarande uppvisas ett splittrat huvudmannaskap genom att både landsting och primärkommuner svarar för den skyddade verksamheten. De ekonomiska förutsättningarna varierar starkt i landstingen och kommunerna, vilket påverkar utbyggnaden av den skyddade verksamheten. Ett steg till mer enhetlighet skulle landstingens generella övertagande av huvudmannaskapet för samtliga skyddade verkstäder kunna bli. Erfarenhe-

ter från landstingsområden där man övertagit de skyddade verkstäderna visar att fördelar kan vinnas. Verkstäderna inom ett län kan under landstingens huvudmannaskap utgöra en enhet i fråga om differentiering av tillverkningen, administrativ och teknisk ledning, produktion, planering, anskaffande av arbetsuppgifter och råvaror, expertis för planering och igångsättning m. m. Dessutom jämnar man ut de ofta hindrande kommungränserna och skapar därmed ökad valfrihet för dem som är i behov av skyddad sysselsättning. Enbart en gemensam försäljningscentral inom ett landstingsområde kan bli betydelsefull.

I och med att landstingen svarar för den psykiatriska sjukvården fr. o. m. innevarande år kommer den skyddade verksamheten i samband med denna vårdform i blickpunkten. Inom denna sjukvårdsform finnes ett stort behov av arbetstillfällen för de vårdbehövande. För närvarande vet vi att ett inte ringa antal sjuka inom denna vårdgren omedelbart skulle kunna befrias från sjukhusvistelse, om det fanns lämpliga arbetstillfällen att tillgå. För vissa landsting blir det en första rangens uppgift att organisera skyddad verksamhet och att bygga skyddade verkstäder, åtgärder som enligt vår mening ytterligare understryker behovet av ett enhetligt huvudmannaskap.

Ett rätt omfattande antal människor i vårt samhälle är f. n. hospitaliserade trots att de skulle kunna gå ut från sjukhusen till arbeten, om lämpliga sådana anskaffas. För ett landstingsdirigerat huvudmannaskap talar dessutom övriga rehabiliterande åtgärder som redan skötes av landstingen.

Trots att den skyddade verksamheten i form av verkstäder ännu visar upp stora brister, kan man ändå i jämförelse med denna fastställa att den halvskyddade verksamheten visar ett praktiskt taget stillastående. Enligt arbetsmarknadsmyndigheterna har endast ett hundratal platser tillkommit de senaste 15 åren. Orsaken torde ligga i att näringslivet inte kan intresseras för denna form av arbetsvård, bl. a. genom otillräckliga statliga bidrag.

För att få till stånd ett enhetligt huvudmannaskap för den skyddade verksamheten behövs säkerligen en ökad statlig stimulans, vilket bör bli föremål för överläggningar mellan regeringen, arbetsmarknadsstyrelsen och de olika kommunförbunden på liknande sätt som skedde vid landstingens övertagande av mentalsjukvården.

Med stöd av vad sålunda anförts föreslår vi,

att riksdagen beslutar uttala sig för genomförandet av ett enhetligt huvudmannaskap genom landstingskommunerna för de skyddade verkstäderna och övrig till dem anknuten verksamhet och att riksdagen i anledning härav i

skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utarbetandet av  
erforderliga anvisningar.

Stockholm i januari 1967

*Gösta Andersson (k)*      *Henning Nilsson (k)*      *Gunvor Rydning (k)*

*Gustav Lorentzon (k)*      *Axel Jansson (k)*

---